

niet. Waarom is nooit duidelijk, zodat de vraag blijft of dit een intelligente lezing is, die fysiek sober vertaald wordt, dan wel een gemaniëreed-gra-tuite.

Blijft het theaterwerk van Jan Ritsema, dat in *Etcetera 26* uitvoerig aan bod kwam en in het kader van het dansfestival een flinke bres slaat. Dat de grenzen tussen de disciplines vervagen, was al genoegzaam bekend. Het kan er de festivalprogrammator niet om te doen geweest zijn dat te illustreren. Het kan vruchtbaar zijn voorstellingen vanuit een andere invalshoek te bekijken. Voor *Het Heengaan* kan het kader van een dansfestival extra materiaal aan-dragen, zowel ten aanzien van de voor-stelling zelf als ten aanzien van dansen, denken over, kijken naar dans. Bij *Wittgenstein* ligt dat moeilijker.

Ik kan deze voorstelling niet als dans bekijken; daar wint ze niets mee. En het blijft een voorstelling die fundamenteel iets over theater vertelt, over de als-of-wereld, over de plaats van de acteur daarin, tegenover zijn persona-ge, tegenover de kleine kring bekenden voor hem. Zoekend spelen, spelend zoeken. Deze voorstelling zou binnen de dans eventueel haar equivalent kunnen hebben in Paxtons *Gold-bergvariations*. *Het Heengaan* en *Wittgenstein Incorporated* blijven schitte-rende voorstellingen, maar zijn op het eerste gezicht moeilijk in te passen in een dansfestival. Tenzij als mijlpalen tout court in de kijkervaring van ver-schillende mensen. Is dat geen reden genoeg?

Monomanie

Het internationale Klapstuk-luik presenteerde wazig werk van de Franse choreograaf Daniel Larrieu, de kruising tussen een turnconcoers en streng-klassieke *barre*-oefeningen van Lalala Human Steps, de wrede lyriek van de Japanse post-buto choreograaf Teshigawara en drie produkties van Jean-François Duroure. Dat laatste is, in theorie althans, een uitstekend idee. Het geeft een publiek de kans om grondig kennis te maken met het oeuvre van een choreograaf. Het is ander-zijds ook een gevaarlijke keuze want het kan groeiende ergernis opleveren bij het zien en weerzien van steeds de-zelfde mechanismen. Wat bij *La Anqâ* nog een ongedefinieerd en licht-wan-trouwig gevoel is, wordt in *La maison des plumes vertes* versterkt en groeit bij *Cosmono Nox* uit tot ergernis. Telkens geeft Duroure aanzetten tot een ver-

haal, via de attributen, de kostuums, het decor maar gaandeweg lost het op en blijft het hangen in een mistig sfeer-tje. Wat aangezet is, wordt niet afge-maakt of alleen via zeer theatrale, te-gen de dans opgeplakte middelen, zo-als de intro van het circusorkest en het applaus in *La Anqâ*. Deze vervelende effectenjacht verraadt zich op extreme wijze in *La maison des plumes vertes*, waar de coulissen gevormd worden door telkens twee lagen beschilderde doeken. In een eerste deel zorgt de belichting ervoor dat alleen de eerste laag zichtbaar is. Vrij abstracte bruin-rode motieven. Het gordijn schuift dan dicht en als het weer open gaat zijn door de veranderde belichting de mo-tieven van het tweede doek zichtbaar geworden. Het is bijna een 19e-eeuw-se-machinerie-truc, die compleet langs de dans staat. 'Na de *theatraliteit en geladenheid van La Anqâ* zou *Duroure een dansant stuk*.' of 'Duroure zou *Duroure niet zijn indien zijn recentste produktie niet weer iets totaal anders op scène zou gebracht hebben*'. On-schuldige citaten uit het programma-

boekje, zo lijkt het. Toch geven ze voer aan mijn onvrede. Als dat de schakels zijn tussen het werk over twee seizoe-nen, mis ik daar in een zekere 'mono-manie' en wordt het voor mij minder zinvol om de artiest in kwestie door-heen zijn werk te volgen.

Klapstuk 89, een festival waarin de dans voor een groot stuk de dans achter zich liet maar daarvoor (nog) niet veel voor in de plaats kon stellen, waar-in een kleine produktie als *Quarere* van Mal Pelo uiteindelijk de grootste bleek, waarin ik de New Yorkers miste en waarin de jammerlijk weggevallen Forsythe voor een lichtpunt had kun-nen zorgen. Ik ben ongetwijfeld te lang verwend maar de rantsoenering komt hard aan. Ook in Vlaanderen dringt zich onder de top weinig op. Ik denk dan ook dat een festival als Klapstuk voor de toekomst duidelijker opties zal moeten nemen, waartoe nu al aanzet-ten gegeven zijn. Een andersom rede-nering, dus. De tijd om deze verder uit te werken weze Bruno Verbergt ge-gund.

Hildegard De Vuyst

*Bei mir bist du Schön
(Wo bist, ist)
foto Jan Simoen*